

TÁJÉKOZTATÓ

*az Interreg CENTRAL EUROPE LOCALIENCE projekt keretében megvalósuló
„Szélsőséges időjárással szembeni ellenálló képesség központja” elnevezésű PILOT
tevékenységgel (helyi szintű kísérleti intézkedések) összefüggő feladatok végrehajtásának
helyzetéről*

Szombathely, 2024. november 14.

Dr. Bognár Balázs t. dandártábornok
igazgató

I. BEVEZETÉS:

Az Interreg Central Europe program (a továbbiakban: Program) az Európai Unió olyan programja, amely egész Közép-Európában elősegíti a közintézmények, magánvállalkozások és civil társadalmi szervezetek közötti együttműködést. A Programban olyan transznacionális együttműködési projekteket támogatnak, amelyek képesek fejleszteni, új válaszokat adni a XXI. század kihívásaira Közép-Európában. A Program az olyan innovatív projektötleteket preferálja, amelyek hozzájárulnak a régió zöldebbé, intelligensebbé, összekapcsoltabbá, illetve integráltabbá tételéhez.

A pályázatok kritériumai, hogy ágazatokon átívelő megközelítést alkalmazzanak, horizontálisan és vertikálisan is együttműködjenek a partnerszervezetek. Releváns elvárás, hogy logikus felépítésűek legyenek, továbbá szakpolitikai és stratégiai szinergiákat, valamint innovatív elemeket tartalmazzanak. A kritériumok mellett továbbá 4 főprioritásnak és 9 alprioritásnak kell megfelelnie egy projektnek.

A Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság a 2. prioritás Green (Együttműködés egy zöldebb Közép-Európáért), 2.2. alprioritásában (Az éghajlat-változási kockázatokkal szembeni ellenálló képesség növelése Közép-Európában) érintett projektben vesz részt.

A szélsőséges időjárási eseményekből fakadó veszélyekkel szembeni ellenálló képesség fejlesztése lokális szinten Közép-Európában című programban 29 projekt, (312 partner, 9 különböző ország) vesz részt, köztük a LOCALIENCE projekt.

II. A LOCALIENCE PROJEKT TARTALMI ELEMEI:

A LOCALIENCE = LOCAL + RESILIENCE címmel benyújtott pályázat célja, hogy a szélsőséges időjárási eseményekre való reagáló képességet és ellenálló képességet fejlessze a régióban, a katasztrófavédelmi, vízgazdálkodási, tűzoltó- és mentési szereplők együttműködését javítsa, magas szintű szakmai logika alapján a helyi szintű, nem hivatásos lakossági és civil szereplőkkel való kapcsolatot szorosabbra fűzze.

A projekt Vezető Partnere a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium. Az együttműködésben 5 ország 11 partnere vesz részt, valamint közreműködő partnerként (stakeholder) további 7 szervezet működik közre.

Magyarország vonatkozásában:	Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium, Országos Vízügyi Főigazgatóság, Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Közreműködő partnerek: Vas Vármegyei Önkormányzat, Budapesti Tűzoltó Szövetség
Lengyelország vonatkozásában:	Tűzoltósági Főiskola, Tudományos Akadémia Úrkutatói Központja
Csehország vonatkozásában:	Tűzoltó- Mentőszolgálat Főigazgatósága, Ostravai Egyetem Közreműködő partnerek: Környezetvédelmi Minisztérium, Csehországi Városok és Önkormányzatok Szövetsége, Hidrometeorológiai Intézet
Ausztria vonatkozásában:	Szövetségi Vízgazdálkodási Ügynökség, Stájer Vízgazdálkodási Hivatal Közreműködő partner: Stájer Tartományi Kormányhivatal Polgári Védelmi és Honvédelmi Főosztály

Szlovénia vonatkozásában: Környezetvédelmi Ügynökség,
Ljubljana Tűzoltóság
Közreműködő partner: Polgári Védelmi és Katasztrófa-
segítségnyújtási Igazgatóság

A projekt futamideje 3 év (2023. április – 2026. március), mely alatt 3 munkacsomagban (Work Package) (a továbbiakban: WP) történik a feladat végrehajtása:

- WP1: Közös cselekvési tervezés, nyomon követés és a szakpolitika fejlesztésének eszközei;
- WP2: Az állami és civil érdekelt felek felkészültségének, proaktivitásának és szerepvállalásának erősítése;
- WP3: A helyi együttműködést erősítő megoldások kidolgozása és tesztelése.

Mindegyik WP magában foglalja a közös munkaértekezletek, a helyi tevékenységek és rendezvények szervezését és a közös projektkimeneteket.

A WP 1 végrehajtásának fő felelőse a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, szoros együttműködésben a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériummal. A végrehajtás záloga a többi partnerrel történő együttműködés is különös tekintettel az Extrém Időjárási Katalógus (Extreme Weather Catalogue) (a továbbiakban: EWC) elkészítése érdekében.

A WP 2 végrehajtásának fő felelőse a Szlovén Környezetvédelmi Ügynökség. A Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságnak is ugyanakkor be kell dolgoznia a részfeladatok ellátásába (zárókonferencia megszervezése, dokumentációk elkészítése, a konferencia lebonyolítása, projektzáró kiadvány elkészítése).

A WP 3 végrehajtásának fő felelőse a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium. A Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság e munkacsomagon belül a magyarországi Pilot végrehajtásáért felel.

A WP-k mellett Pilot tevékenység azt jelenti, hogy egy partner helyi szinten kipróbálja a közösen kidolgozott nívumokat, melyekbe az együttműködők is betársulnak. Ezáltal a Pilot tevékenységi körök a LOCALIENCE projekt kulcsfontosságú eszközei:

Magyarország vonatkozásában: Vas Vármegyei Élő Éghajlati Labor, interaktív felkészülési és katasztrófavédelmi tevékenységek tesztelése.

Ausztria vonatkozásában: Közösségi részvétel az árvizek / helyi vízkárok kezelésében, kisméretű vízgyűjtő területekre specializálódva.

Szlovénia vonatkozásában: Visszajelzésre és kölcsönhatásra épülő, a szélsőséges időjárási veszélyekre reagáló városi figyelmeztető rendszer.

Csehország vonatkozásában: Fokozott figyelmeztető rendszer a polgármesterek döntéshozatali folyamatának támogatására szélsőséges időjárási események esetén.

Lengyelország vonatkozásában: A szélsőséges időjárási eseményekkel szembeni ellenálló képesség erősítése célzott döntéshozatali eljárásokon keresztül.

III. A VAS VÁRMEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG LOCALIENCE PROJEKTBEN TÖRTÉNŐ SZEREPVÁLLALÁSA

A LOCALIENCE projekt alapvető partnerségi törekvése az volt, hogy összegyűjtse a legfontosabb szakmai és politikai szereplőket, a katasztrófavédelmi szakértőket az érintett országokból.

Ilyen szervezatként együttműködnek az érintett országok szakminisztériumai vagy miniszterei, országos hatáskörű szakma specifikus ügynökségek, regionális vagy nagyvárosi szakmai intézmények, valamint tudás- és kutatóintézetek is.

Magyarországon minisztérium, nemzeti és területi szakmai szereplők, területi önkormányzat; Ausztriában nemzeti és területi szakmai szereplők; Csehországban minisztérium, nemzeti szakmai szereplők területi kirendeltségekkel, tudásközvetítő és kutató intézmények; Szlovéniában minisztériumi ügynökség és szakmai szervezet, nagyvárosi szakmai szereplő; Lengyelországban nemzeti kutatási/akadémiai szereplő, közvetlenül együttműködő oktatási intézmény és területi szakmai szereplők kerültek be a programba.

A partnerség így képes valódi, strukturális változásokat bevezetni a katasztrófavédelemben, befolyásolni a szakpolitikai változásokat, bevonni a tudományos ismereteket és hozzáférni a nemzeti adatbázisokhoz, de hatékonyan bevonja a helyi érdekelt feleket, továbbá ösztönözi tudja a fokozott interakciót és együttműködést a szakmai és az állami/polgári szereplők között.

A projektben résztvevő partnerek teljes körűsége lehetővé teszi a specifikus koordináció hatékony elosztását, a felelősségek megosztását a projekten belül, a partnerek sajátos intézményi képességeinek megfelelően.

A projekt irányítására a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumban projektszintű menedzsment és Irányító Csoport (Steering Group) került felállításra. A menedzsment áll a project managerből, a financial managerből és a communication managerből. Az Irányító Csoport tagjai a projekt menedzsment és a partnerszervezetek projekt menedzserei. Az Irányító Csoport stratégiai döntéshozó testület. Külön eljárási szabállyal rendelkezik. Minden döntést konszenzussal hoz meg, ahol minden partner egy azonos súlyú szavazattal rendelkezik. Ha nem sikerül konszenzusra jutni, akkor egyszerű többségi szavazás kerül alkalmazásra.

Minisztériumi mintára a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságon is partneri projekt menedzsment és Irányító Csoport került felállításra.

A projekt összköltségvetése 2.043.635 euró, amely 80 %-ban az Interreg Central Europe program által nyújtott ERFA-finanszírozásból és 20 %-ban nemzeti társfinanszírozásból valósul meg. A Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság részköltségvetése 178.020 euró.

A projekt végrehajtása, az elvégzett feladatok nyomon követése érdekében előírás, hogy féléves periódusokban történik a riportolás és a jelentések megtétele az erre kialakított ún. JEMS rendszerben. A szakmai jelentéseken kívül a pénzügyi számadások is ezen keresztül történnek.

IV. A VAS VÁRMEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG ÁLTAL EDDIG ELVÉGZETT PROJEKTFELADATOK

A végrehajtás érdekében a feladatok rendszerszintű szemlélete mellett szükséges a kis csoportos feladatellátás, ahol a résztvevő kollégák és külső szakértők egyeztetnek az aktuális feladatokról. Erre figyelemmel első lépésként különféle munkacsoportok kerültek megalakításra. A munkacsoportokat munkacsoport-vezetők irányítják, akik tagjai az Irányító Csoportnak. A projekt időtartamára Vízkármegelőzés munkacsoport, Iparbiztonsági munkacsoport, Tűzvédelmi munkacsoport, Lakosságvédelmi munkacsoport és Támogató munkacsoport került felállításra.

Az előkészítési fázis során kapcsolatfelvétel történt a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon keresztül a Vezető Partnerrel, majd partnerkeresés, pályázati dokumentáció egyeztetés, pályázati anyagba történő bedolgozás, magyarországi pilot koncepció kidolgozására került sor. A pályázatot, amely 3 munkacsomagból áll, az Interreg CE Irányító Hatóság befogadta. A munkacsomagok rögzített feladatokból állnak.

Az 1. periódusban bemutattuk a projektet a bevonásra kerülő teljes személyi állomány részére, partneri szintű projektirányítási csoportot és partneri szintű Irányító csoportot állítottunk fel. Az Irányító csoport véleményezte az eljárási szabályzatot, a partnerségi megállapodást, a monitoring tervet. A projekt dokumentációja részére fizikai és elektronikus archívumot hoztunk létre. A szervezet honlapján és a közösségi médiában a projektről kommunikációt folytattunk, projektplakátot helyeztünk ki a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság épületében. Ezzel párhuzamosan a támogatási szerződéseket megalapozó dokumentációk, elszámolást alátámasztó dokumentumokat dolgoztunk ki.

Szintén az 1. periódusban részt vettünk a Vezető Partner által szervezett meetingeken, a szélsőséges időjárás katalógust előkészítő közös tervezési workshopokon. Irányítottuk a partnerek katasztrófavédelmi rendszerek felmérésére, az időjárás fenyegetések, gyakorlatok és hiányosságok elemzésére készített kérdőív kidolgozását, majd elemzését. Ezek a Katasztrófavédelmi Felmérés (DM survey) és a Jó Gyakorlatok Tára (GP template) határidőre elkészültek. Elláttuk a tipikus szélsőséges időjárás események és a kapcsolódó intézkedések és források katalógusa tervezését, egyeztetését, elkészítését.

A 2. periódusban elkészítettük az első partneri jelentést, végrehajtottuk a Katasztrófavédelmi Felmérések elemzését és összehasonlítását, elvégeztük az Extrém Időjárás Katalógus (EWC) weblapos megjelenését. Elindítottuk az EWC honlap 1. verzióját: <https://localience.eu> Mindezek mellett egyeztetéseket folytattunk a partnerekkel, tematikus meetingeken vettünk részt és elláttuk feladatainkat a projekt kommunikációs feladataiban a szlovén partner vezetésével.

Szintén a 2. periódusban közreműködtünk a szlovén partnerek által végzett, a helyi közösségek hozzáállását fejlesztő, alkalmazható gyakorlatok tárházának elkészítésében, helyi/nemzeti/CE-szintű kommunikációs és PR-kampányok terveinek, képzési tevékenységei koncepcióinak kidolgozásában. Közreműködtünk az Országos Vízügyi Főigazgatóság által készített képzési tantervek és helyileg adaptált mutációi kidolgozásában és az osztrák partnerek által, a szakmai érdekeltek és a helyi szereplők számára készített képzési programok kidolgozásában. Ugyancsak közreműködtünk a cseh partnerek által végzett, a katasztrófavédelmi szereplők és az önkormányzatok együttműködését elősegítő coaching folyamatokban.

A 3. periódusban elkészítettük a második partneri jelentést, beépítettük a katasztrófavédelmi felmérés adatait és a Helyi Időjárási Események (Local weather events) adatait az Extrém Időjárás Katalógusba.

Ugyancsak a 3. periódusban részt vettünk cseh partnerek által a teljesítményértékeléshez készített módszertan kidolgozásában, az osztrák partnerek által a kísérleti intézkedések tervezéséről, előkészítéséről, végrehajtásáról és nyomon követéséről szóló kézikönyv elkészítésében, és ehhez kapcsolódva a részletes kísérleti koncepciók (PILOT) kidolgozásában.

A 2024. október 1-től indult 4. periódusban végrehajtottuk a magyarországi kísérleti koncepció (PILOT) első terepgyakorlatát Bajánsenyén.

V. A MAGYARORSZÁGI PILOT – EXTHERENCE ELINDÍTÁSA

A kísérleti tevékenységek, vagyis a PILOT-ok a LOCALIENCE kulcsfontosságú eszközei. Ennek végrehajtására a felállított munkacsoportok részére megtörtént a feladatok, indikátorok meghatározása. A magyarországi PILOT kutatásokat, elméleti és gyakorlati tapasztalatszerzést szolgál úgynevezett Living Lab – Élő Labor koncepció mentén. A laborban vizsgáljuk:

- klímaváltozás által kiváltott rendkívüli időjárási eseményeket;
- a rendkívüli időjárási eseményekre adott válaszok fejlesztésének lehetőségeit;
- a lakosság, az önkormányzatok és a kárfelszámolásban résztvevő szervezetek rezilienciája fokozásának lehetőségeit a határon átnyúló (crossborder) régióban;
- a vizek kártételei elleni védekezésből (vizek többlete, vizek hiánya, havaria események) fakadó megelőzési, monitoring, kutatási, fejlesztési, tesztelési feladatok helyzetét;
- a kritikus infrastrukturális elemek rendkívüli időjárás által okozott strukturális sérülései és/vagy megsemmisüléséből fakadó megelőzési, monitoring, kutatási, fejlesztési, tesztelési feladatok helyzetét;
- a Domino hatás csökkentésének lehetőségeit a lakosság, az állami és önkormányzati szervek által használt infrastruktúrákban;
- a regionális tűzvédelem állapotát a klímaváltozásból fakadó tűzveszélyeztetettség függvényében;
- a lakosság felkészítését, tájékoztatását szolgáló megelőzési, kutatási, fejlesztési, tesztelési feladatok helyzetét.

A kutatások során tematikus adatbázist (database) készítünk a rendkívüli időjárási káreseményekről és felszámolásukról, törzsvezetési gyakorlatokat (table top) és terepgyakorlatokat (field exercise) szervezünk az új módszerek, eredmények alkalmazására, majd a gyakorlatokon tapasztaltakat munkaműhelyeken (workshop) dolgozzuk fel.

A munkacsoportok részletes irányokat kaptak a kutatásaik végzésére az alábbiak szerint:

Vízkármegelőzés munkacsoport kutatási feladatai

A csoport feladatai kiterjednek a felszíni, felszín alatti vizek sérülésének specifikációinak feltérképezésére; a többletvizek, helyi vízkárok domborzati, hidrológiai, meteorológiai okainak kutatására. Cél továbbá a Rába folyó, a Pinka, a Sorok-Perint és a Gyöngyös patakok vízgyűjtő területeinek veszélyeztetettség felmérése, kockázatok elemzése és kockázatkezelési válaszok kidolgozása. A begyűjtött adatok alapján modell felállítása, majd azt követően early warning monitoring rendszer kidolgozása. A megelőzéshez szükséges ajánlások kidolgozása a partner országok döntéshozatalra jogosult szervezetei részére.

Iparbiztonsági munkacsoport kutatási feladatai

A csoport feladatai kiterjednek a lakosság ellátását biztosító infrastruktúrák határon átnyúló zavarainak, sérüléseinek feltárására; a sérülések okozta ellátási problémák feltérképezésére. Cél továbbá a veszélyes anyagokat gyártó, feldolgozó, felhasználó, illetve tároló gazdálkodó egységek általi kockázatok elemzése. A feltárt kockázatokra megfelelő kockázatkezelési válaszok kidolgozása. A begyűjtött adatok alapján modell felállítása, majd azt követően early warning monitoring rendszer kidolgozása. A rendszerek egymásra gyakorolt domino hatásainak csökkentése a lakosság, az állami és önkormányzati szervek által használt infrastruktúrákban. A megelőzéshez szükséges ajánlások kidolgozása a partner országok döntéshozatalra jogosult szervezetei részére.

Tűzvédelmi munkacsoport kutatási feladatai

A csoport feladatai kiterjednek a regionális mentő-tűzvédelem állapot felmérésére, közös beavatkozási irányelvek megalkotására, közös kockázatkezelési módszertan kidolgozására. Cél a terület tűzvédelmének felügyelete monitoring kamerarendszer telepítéssel, UAV-k használatával, a terület letérképezésével és interdiszciplináris felület kidolgozásával.

További kutatási terület a tűzoltás, műszaki mentés területén bevonható személyek továbbképzési módszereinek fejlesztése a már meglévő kiképzési bázisokon, valamint a kiképzési módszerek folyamatos frissítése.

Lakosságvédelmi munkacsoport kutatási feladatai

A csoport feladatai kiterjednek a veszélyeztetettség elemzést követően a meghatározott kockázatok analizálásával a lakosság felkészítésére és tájékoztatására. Többnyelvű kiadvány készítése a lakosságot érintő kockázatokról, a kezelés válaszaival és a legfontosabb magatartási szabályok meghatározásával. Ehhez szükséges a jelenleg rendelkezésre álló eszköztár felmérése, a fejlesztési lehetőségek kutatása.

További kutatási terület a vas vármegyei településeken a közigazgatási vezetők, polgármesterek, kárelhárításba bevonható szervezetek felkészítése. A kutatás során meg kell határozni a képzendők körének oktatási módszertanát, az alkalmazható képzési formát is. Kiterjednek a kutatások továbbá az önkéntes társadalmi szerepvállalás fejlesztésére.

Kiemelt cél, az önkormányzati igazgatás és az állampolgárok rezilienciájának erősítése a felkészítések által.

VI. ÖSSZEGRZÉS

Az Interreg CE Irányító Hatóság tájékoztatása alapján a LOCALIENCE projekt kiemelt figyelmet kap az Európai Uniótól. A kiemelt figyelmet az indokolja, hogy egyrészt az 1. felhívás "zöld" prioritásának legmagasabb pontszámot elért pályázata. Másrészt külön kiemelték és jónak tartják, hogy minden partner számára értéket teremt (tudáscsere, képzés, kísérleti projektek, fenntartható eredmények).

A kiemelt érdeklődés megnövekedett elvárásokat is jelentenek a Program és más európai uniós országok részéről.

Mindezek alapján kijelenthető, hogy a Programban nem résztvevő országok részéről megnyilvánuló kiemelt érdeklődés a nyomon követési tevékenységekben, a tudásmegosztásra és spin-off projektek megvalósítására való felkérésekben fog várhatóan realizálódni.